

N:o 171.

Af herr **P. Larsson** i Fole m. fl., om statsmedels anvisande till fond till främjande af skiftesverkets fullbordan.

Det är en känd sak, att för jordbrukets framåtgående inom oskiftade eller storskiftade byar första vilkoret är, att egorna genom laga skiftning varda så sammandragna och i regelbundna skiften utlagda, som belägenheten medgifver. De kostnader, som för detta ändamål drabba jordegaren, hvilken icke sällan tvingas att i skiftet deltaga, äro emellertid af den betydenhet, att den mindre kapitalstarkes hela ekonomiska existens derigenom äfventyras och bland dessa kostnader är arvodet till landtmätaren den mest känbara, synnerligen som det måste i sin helhet kontant gäldas, innan fördelarne af skiftet hunnit framträda. Om nu jordegaren fortfarande skall såsom hittills ensam gälda den i form af arvode efter taxa utgående aflöningen till skiftesförrättaren, och hvilket arvode jemväl är afsedt att utgöra ersättning för det renovationsarbete, som det åligger denne att i det allmännas intresse utföra, så torde det vara en billig fordran, att detta arvode genom statens mellankomst blir på ett större antal år än hittills ske kunnat fördeladt.

För den händelse att någon skulle föreställa sig, att då laga skiftena i vårt land fortgått sedan år 1827, det ännu oskiftade skulle utgöra en obetydlighet, må erinras, att af rikets 66,758 mantal omkring $\frac{1}{12}$ af hela det antal, som kan komma i fråga att skiftas, ännu äro oskiftade, med all säkerhet omfattande minst $\frac{1}{3}$ af rikets hela, till omkring 3,500 qvadratmil beräknade ytvidd. Här bifogade bilaga 3 visar huru dessa 5,500 mantal äro på de särskilda länen fördelade. I rikets bördigare provinser, hvarest hemmannens egovidd i allmänhet är mindre än i de öfriga, har landtmäteriarvodet, hvars storlek är af egoviddens beroende, varit jembeförelsevis måttligt, hvarföre ock der föga eller intet numera finnes oskiftadt. Annorlunda blir förhållandet för den

ännu oskiftade delen af landet, som mestadels innefattar den sämre, men också i förhållande till hemmantalet betydligt större arealen.

Enligt på den officiella statistiken grundade beräkningar, framlagda i bilagan 3, skulle arvodet till landtmätare för skiftande af de återstående 5,500 mantalen uppgå till omkring 10 millioner kronor, hvarutaf under antagande att laga skiftning komme att fortgå såsom hittills, årligen skulle, såsom bilagan 1 utvisar, behövas omkring 500,000 kronor.

Genom den år 1883 bildade så kallade odlingsfonden har åt deraf i behof varande jordegare blifvit beredd möjlighet att på billiga villkor erhålla lån för odling af sankta trakter och då landets odlande och förbättrande genom laga skiften icke lärer vara mindre förtjent af att genom ett liknande understöd från det allmännas sida främjas, så våga vi härigenom vördsamligen hemställa och föreslå:

1:o) att en särskild fond bildas med ändamål att genom förskotterande af landtmäteriarvoden för laga skiften understödja skiftesverkets fullbordande;

2:o) att under åren 1888 till och med 1897 skall riksgäldskontoret, i mån af behof och uppå requisition af Kongl. Maj:t, öfverlemna till fonden medel till så stort belopp som jemte till fonden ingående annuiteter erfordras till fyllande af högst femhundredratusen kronor årligen;

3:o) att riksgäldskontoret skall af fonden erhålla godtgörelse för den ränteutgift, som genom berörda medels öfverlemnande till fonden förorsakas för riksgäldskontoret;

4:o) att fonden skall af statskontoret förvaltas;

5:o) att i den mån fondens kapital och sedermera inflytande låneafbetalningar och räntebehållningar dertill lemna tillgång, anvisas å fonden efter Kongl. Maj:ts bestämmande, högst femhundredratusen kronor årligen under följande allmänna villkor och bestämmelser utöfver hvad Kongl. Maj:t kan finna skälighet att föreskrifva:

a) låneunderstöd må ej till någon del utbetommas förr eller till större belopp än landtmätare är enligt gällande bestämmelser berättigad till utbetommande af arvode för laga skiftesförrättning;

b) för sådant låneunderstöd skall afgifvas dels

en till statskontoret eller ordres stäld, af nämnda kontor godkänd skuldförbindelse, som skall innefatta vederbörandes åtagande att för lånets betalning ansvara intill dess detsamma i den ordning, som i kongl. kungörelserna af den 13 juni 1845 och den 3 juni 1848 är för odlingslån bestämdt, blifvit fördeladt på de hemman, hvilka för återbetalningen skola ansvara och fördelningen vunnit laga kraft samt blifvit i jordeboken vederbörligen antecknad, och dels äfven af statskontoret godkänd borgen eller säkerhetshandling för den afgifna skuldförbindelsens uppfyllande;

c) å lemnade låneunderstöd erlägges de första fem åren från första lyftningsdagen icke någon ränta eller kapitalafbetalning, men å de under tiden lyftade belopp beräknas fyra och en half procent årlig ränta, hvilken vid de fem årens slut lägges till den beviljade lånesumman. Å det sålunda uppkommande beloppet erlägges, från och med sjetten året till dess lånet blifvit betaldt, en annuitet af åtta procent, deraf såsom ränta beräknas fyra och en half procent å det oguldna kapitalbeloppet;

d) sedan låneunderstöd blifvit på vederbörande hemman fördeladt och i jordebok antecknad, eger jordegaren, som sådant önskar, att oberoende af här ofvan stadgade återbetalningssätt när som helst under lånetiden, sex månader efter hos statskontoret gjord uppsägning, inbetala hela det på hans hemman belöpande skuldbelopp jemte derå upplupen ogulden ränta;

e) i afseende på sättet och ansvarigheten för i föregående moment omförmälda inbetalningars verkställande bör hvad som i kongl. kungörelserna den 13 juni 1845 och den 3 november 1848 är stadgadt angående sättet och ansvarigheten för återbetalningen af odlingslån lända till efterrättelse; och

f) alla kostnader af hvad namn de vara må, som i följd af erhållna lån föranledts för statskontoret, skola utan undantag bestridas eller godtgöras af låntagaren.

Till sist få vi anhålla, att statsutskottet ville föreslå Riksdagen de ändringar i eller tillägg till förestående bestämmelser, som anses

för det med den här föreslagna understödsfonden afsedda ändamålets vinnande erforderliga, men för den händelse att ytterligare utredning anses erforderlig, innan Riksdagen till den här föreslagna understödsfonden anvisar nödiga medel, hemställa vi,

att Risdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta sådan utredning verkställa och derefter i ämnet till Riksdagen så fort ske kan afgifva förslag.

Stockholm den 25 januari 1887.

Ludvig Norrby.

Per Larsson.

Aug. Bokström.

Wilh. Farup.

S. M. Olsson.

M. Tysk.

P. Zimdahl.

Gustaf Hæggström.

P. A. Hellgrén.

Aug. Danielsson.

A. Hansson.

J. W. Lindh.

A. M. Huss.

i Solberga.

John Örwall.

G. W. Svensson.

Bil. I.

Beräkning af den fond, som skulle behöfvast för underlättandet af skiftesverkets afslutande i riket.

										Kronor.	
År 1887	.....									500,000	
” 1888	.....									500,000	
” 1889	.....									500,000	
” 1890	.....									500,000	
” 1891	.....									500,000	
” 1892	— 500,000 kr.,	minskade med 1 års ränta å	612,500 kr.*)	å 8 ⁰ / ₁₀₀	=	49,000 kr.				451,000	
” 1893	— 500,000	”	”	”	”	å 1,225,000	”	å	”	= 98,000	402,000
” 1894	— 500,000	”	”	”	”	å 1,837,500	”	å	”	= 147,000	353,000
” 1895	— 500,000	”	”	”	”	å 2,450,000	”	å	”	= 196,000	304,000
” 1896	— 500,000	”	”	”	”	å 3,062,500	”	å	”	= 245,000	255,000
” 1897	— 500,000	”	”	”	”	å 3,675,000	”	å	”	= 294,000	206,000
” 1898	— 500,000	”	”	”	”	å 4,287,500	”	å	”	= 343,000	157,000
” 1899	— 500,000	”	”	”	”	å 4,900,000	”	å	”	= 392,000	108,000
” 1900	— 500,000	”	”	”	”	å 5,512,500	”	å	”	= 441,000	59,000
” 1901	— 500,000	”	”	”	”	å 6,125,000	”	å	”	= 490,000	10,000
Summa										4,805,000	

*) Kapital ..... 500,000 kr.

5 års ränta derå å 4 ¹/₂ % ..... 112,500 ” 612,500 kr.

Bil. 2.

Öfversigt, utvisande skiftesverkets fortgång i riket samt beloppet

År	Stockholms län.		Upsala län.		Södermanlands län.		Östergötlands län.		Jönköpings län.		Kronobergs län.	
	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet
	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.
1876	20,6	14,290	29,4	14,192	9, —	6,429	18,4	15,323	17,—	21,052	11,8	19,089
1877	3,5	10,170	21,—	10,744	5,2	6,351	18,9	26,911	34,9	29,148	8,7	15,443
1878	14,4	15,907	12,2	8,916	45,4	18,619	27,5	25,995	16,8	13,843	13,8	18,168
1879	12,5	9,877	12,4	7,096	5,—	3,707	7,—	12,460	28,8	32,086	21,4	37,581
1880	20,3	14,184	6,—	3,401	17,4	14,736	17,—	21,325	12,5	10,201	18,7	19,706
1881	10,8	10,341	6,3	14,161	14,—	8,228	8,9	15,601	14,6	13,604	4,7	10,894
1882	5,—	5,390	6,5	5,449	5,5	3,428	12,—	9,989	18,8	25,117	7,4	9,760
1883	11,—	12,585	9,7	7,150	6,2	5,709	11,5	11,697	13,8	20,401	23,1	30,248
1884	5,7	6,587	13,9	8,252	5,5	5,623	4,9	5,314	22,9	25,450	6,6	10,068
1885	3,5	4,139	1,6	2,323	13,1	4,989	5,6	4,990	11,8	18,058	12,1	21,483
Summa	107,3	103,470	119,—	81,684	126,3	77,819	131,7	149,605	191,9	208,960	128,3	192,435
I medeltal	10,7	10,347	11,9	8,168	12,6	7,782	13,2	14,961	19,2	20,896	12,8	19,244

År	Elfsborgs län.		Skaraborgs län.		Vermlands län.		Örebro län.		Vestmanlands län.		Kopparbergs län.	
	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarfvodet
	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.
1876	25,3	31,568	8,4	4,243	4,5	15,033	1,3	1,224	13,8	9,904	8,1	17,485
1877	14,7	23,530	16,4	12,470	5,5	7,172	2,8	5,491	6,6	6,243	7,5	12,952
1878	36,4	27,108	13,7	6,035	3,1	9,024	2,—	3,506	10,1	8,806	14,7	20,178
1879	16,6	22,019	21,2	12,020	4,7	9,394	3,5	3,902	8,7	8,505	9,2	26,930
1880	33,8	22,313	20,5	9,016	7,5	11,500	8,5	6,212	7,9	12,263	19,4	23,691
1881	13,—	18,481	13,7	11,760	6,7	11,133	7,2	6,577	6,5	32,354	—	8,275
1882	13,5	14,143	17,9	9,274	4,3	10,869	0,8	2,712	11,3	9,123	0,2	4,900
1883	9,8	16,365	26,6	11,449	9,8	12,370	0,7	1,797	5,3	6,437	—	3,581
1884	10,—	14,143	7,5	7,485	6,2	13,347	5,5	5,525	7,5	9,401	2,3	4,264
1885	21,2	19,478	3,9	4,189	3,9	10,739	9,1	8,675	10,—	10,591	7,2	13,702
Summa	194,3	209,148	149,8	87,941	56,2	110,581	41,4	45,621	87,7	113,627	68,6	135,958
I medeltal	19,4	20,915	15,—	8,794	5,6	11,058	4,1	4,562	8,8	11,363	6,9	13,596

Öfvanstående öfversigt grundar sig på landtmäteristyrelsens berättelser för åren 1886 t. o. m. Visby i landtmäterikontoret den 17 januari 1887.

af landtmäteriarvodet för afslutade laga skiften under åren 1876—1885.

Kalmar län.		Gotlands län.		Blekinge län.		Kristianstads län.		Malmöhus län.		Hallands län.		Göteborgs och Bohus län.	
Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet
mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.
10,5	20,386	11,9	15,437	—	—	0,5	1,727	1,4	676	10,3	13,673	3,9	6,571
7,6	12,074	35,—	37,645	0,8	884	3,1	5,718	1,1	283	12,5	12,703	1,5	1,959
15,6	17,285	13,7	15,573	2,7	3,078	1,6	2,911	4,3	746	17,1	15,431	3,6	6,915
5,1	9,267	24,2	33,357	—	—	0,3	695	3,4	675	20,8	14,911	4,5	2,663
9,6	19,030	61,8	76,498	1,7	1,536	10,6	3,625	2,—	743	4,—	5,217	0,4	767
7,9	12,611	4,8	6,795	0,7	—	2,6	1,713	3,3	1,129	12,8	7,946	3,5	1,516
10,5	16,900	54,2	64,257	0,5	924	3,9	2,228	10,7	6,149	4,1	2,256	7,6	11,218
16,9	12,034	32,6	40,778	1,9	3,658	1,7	1,932	0,1	135	14,6	14,633	1,3	1,666
9,7	21,940	62,3	90,874	3,2	4,744	2,3	1,298	—	—	8,2	7,100	67,4	22,902
9,8	11,254	17,1	25,177	—	—	—	—	—	—	8,4	8,718	1,1	1,237
103,2	152,781	317,6	406,391	11,5	14,824	26,6	21,847	26,3	10,536	112,8	102,588	94,8	57,414
10,3	15,278	31,8	40,639	1,2	1,482	2,7	2,185	2,6	1,054	11,3	10,259	9,5	5,741

Gefleborgs län.		Vesternorrlands län.		Jemtlands län.		Vesterbottens län.		Norrbottens län.		Hela riket	
Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet
mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.	mantal.	kronor.
17,8	25,696	17,5	62,578	10,5	37,557	12,7	63,552	2,7	8,073	256,9	425,757
24,—	45,520	8,8	28,546	9,6	46,138	14,1	—	16,2	52,559	279,9	410,660
53,8	64,090	16,4	50,507	21,3	51,064	7—	41,162	5,2	22,016	372,5	466,883
35,1	44,865	9,2	28,055	4,1	34,762	12,3	73,953	10,3	19,625	280,4	448,406
39,9	63,120	24,—	68,302	4,4	30,160	25,7	90,055	4,4	20,723	377,9	548,328
56,4	138,663	20,1	37,870	8,2	39,115	15,5	58,205	3,8	13,003	246,1	479,974
25,2	33,722	13,4	27,109	10,5	55,501	8,—	39,755	6,8	19,307	258,6	389,480
38,6	71,755	21,1	36,971	14,5	108,761	22,5	69,047	3,8	7,057	297,1	508,217
25,1	39,440	6,4	6,354	14,1	74,493	39,2	76,335	9,8	28,595	346,3	489,530
31,6	32,506	3,6	16,142	16,—	101,442	10,1	59,621	12,7	45,438	213,5	424,894
347,5	559,377	140,5	362,434	113,2	578,993	167,1	571,685	75,7	236,396	2,929,2	4,592,129
34,8	55,948	14,1	36,243	11,3	57,899	16,7	57,169	7,6	23,640	292,9	459,213

1885. Landtmäteriarvodet är här beräknadt till 90% af "utgifter till landtmätare och godemän".

Oscar Warfvinge.
t. f. förste landtmätare.

Bil. 3.

Beräkning, för de särskilda länen, å ej allenast beloppet af det arvode till landtmätare, utan ock — räknad efter årligen i medeltal skiftade mantal under åren 1876—1885 — den tid, som ungefärligen skulle komma att behövas för skiftesverkets afslutande.

	Länens hela hemman- tal.	Mantal, hvarå sannolikt laga skiften komma att afslutas under år 1887 och följande år.	Landtmäteri- arvodet, i rundt tal, för skiftadt mantal.	Landtmäteri- arvode för skiftesverkets afslutande inom länen.	Ungefärliga tiden för skiftesverkets afslutande inom länen.
			Kronor.	Kronor.	År.
Stockholms län ..	4,053	90	1,000	90,000	9
Upsala ..	3,560	120	700	84,000	11
Södermanlands ..	3,321	15	600	9,000	2
Östergötlands ..	5,491	350	1,130	395,500	27
Jönköpings ..	3,894	240	1,100	264,000	13
Kronobergs ..	2,807	250	1,500	375,000	19
Kalmar ..	3,369	380	1,500	570,000	37
Gotlands ..	1,098	440	1,300	572,000	14
Blekinge ..	1,083	70	1,300	91,000	60
Kristianstads ..	2,992	0	820	— —	—
Malmöhus ..	4,069	0	400	— —	—
Hallands ..	2,918	125	910	113,750	11
Göteborgs och Bohus ..	2,874	90	1,000	90,000	16
Elfsborgs ..	4,190	50	1,100	55,000	3
Skaraborgs ..	4,704	170	600	102,000	12
Vernlands ..	1,778	30	2,000	60,000	6
Örebro ..	2,877	130	1,100	143,000	33
Vestmanlands ..	2,852	80	1,300	104,000	8
Kopparbergs ..	1,891	1,060	2,000	2,120,000	150
Gefleborgs ..	2,188	800	1,600	1,280,000	24
Vesternorrlands ..	1,724	250	2,500	625,000	18
Jemtlands ..	1,106	200	5,000	1,000,000	18
Vesterbottens ..	1,048	280	3,400	952,000	17
Norrbottnens ..	871	280	3,100	868,000	37
Summa	66,758	5,500	— —	9,963,250	— —

Förestående beräkning är gjord med ledning af landtmästeristyrelsens berättelse för år 1885 samt de resultat, som af bil. 2 framgå. För Göteborgs och Bohus län äro dock ej alla mantalen (94,8) medtagna i räkningen, emedan bland 1884 års (67,4) en öfvervägande del synes utgöras af sådana, hvarå skifte å endast utegorna blifvit afslutadt.

Visby i landtmästerikontoret den 17 januari 1887.

Oscar Warfvinge,
t. f. förste landtmätare.